

PRZYKAZANIA KOŚCIELNE

Autor: frater - 10/10/2015 09:57

---

www.opoka.org.pl/biblioteka/T/TA/TAP/przykazania-koscielne-cz-m.html

Ks. Stanisław Hołodok

PRZYKAZANIA KOŚCIELNE

Przez przykazania kościelne należy rozumieć pewne nakazy Kościoła, które określają religijno-moralne zobowiązania chrześcijan (w naszym wypadku — katolików) i mają na uwadze osiągnięcie przez nich życia wiecznego. Katalog przykazań kościelnych (najczęściej obejmuje pięć przykazań) nie jest zbyt stary i sięga późnego średniowiecza. Pierwszy o przykazaniach kościelnych mówił w swoim nauczaniu św. Antonin (Wenecja, 1477). Komentujący przykazania kościelne teologowie uważali, że są one dla nas poważnym zobowiązaniem. Wspomniany św. Antonin, w Polsce, np. bp Henryk Kossowski, podkreślali, że obowiązują nawet pod sankcją grzechu ciężkiego. W dotychczasowej, znanej nam formie, przykazania kościelne, w liczbie pięciu, zostały ustalone przez biskupów polskich w roku 1948. Do problematyki przykazań kościelnych nawiązano w Katechizmie Kościoła Katolickiego z 1992 r. (KKK). Czytamy w nim, że przykazania kościelne odnoszą się do życia moralnego, które łączy się z życiem liturgicznym i czerpie z niego swoją moc. W Katechizmie znajdujemy pouczenie, że charakter obowiązujący tych przykazań jest potrzebny w tym celu, abyśmy mieli „zagwarantowane minimum ducha modlitwy i wysiłku moralnego we wzrastaniu miłości Boga i bliźniego” (KKK 2041). Katechizm zamieszcza pięć przykazań kościelnych i krótko tłumaczy ich znaczenie dla nas. Poza katalogiem przykazań zamieszczono zdanie przypominające o obowiązku wiernych odnoszącym się do troski „o materialne potrzeby Kościoła” (KKK 2042-2043).

Polscy biskupi ustalili w oparciu o naukę Katechizmu Kościoła Katolickiego nową wersję przykazań kościelnych dla Kościoła w Polsce. Ks. Kardynał Józef Glemp, Prymas Polski, wysłał 18 VII 2001 r. do Kongregacji Nauki Wiary ustaloną wersję przykazań z prośbą o jej zatwierdzenie. Pozytywna odpowiedź nadeszła od Prefekta tejże Kongregacji, Kardynała Josepha Ratzingera 22 V 2002 r. Kardynał Ratzinger sugerował bardziej sprecyzować wykładnię IV przykazania dotyczącego postów i powstrzymania się od udziału w zabawach w okresach pokuty.

Pragniemy w niniejszym opracowaniu przyjrzeć się nowej wersji przykazań kościelnych i przybliżyć ich znaczenie dla nas.

I. W niedziele i święta nakazane uczestniczyć we Mszy Świętej i powstrzymać się do prac niekoniecznych.

Przykazanie to domaga się od wiernych udziału w celebracji Eucharystii, na której gromadzi się wspólnota wierzących, aby upamiętnić zmartwychwstanie naszego Pana Jezusa Chrystusa. Kodeks Prawa Kanonicznego wyjaśnia, że nakazowi uczestniczenia we Mszy Świętej czyni zadość ten, kto bierze w niej udział, gdziekolwiek jest ona odprawiana w obrządku katolickim bądź w sam dzień świąteczny, bądź też wieczorem dnia poprzedzającego (KPK, kan. 1248 § 1). Oprócz niedzieli mamy obowiązek uczestniczyć w Eucharystii w następujące uroczystości: Świętej Bożej Rodzicielki Maryi (1 I), Objawienia Pańskiego (6 I), Wniebowstąpienia Pańskiego, Ciała i Krwi Chrystusa (Boże Ciało), św. Piotra i Pawła (29 VI), Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny (15 VIII), Wszystkich Świętych (1 XI), Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny (8 XII) i Narodzenia Pańskiego (25 XII). Nie wszystkie te dni świąteczne są wolne od pracy lub zajęć szkolnych. Dlatego też jest dyspensa od uczestnictwa we Mszy św. dla tych osób w uroczystość Objawienia Pańskiego, Wniebowstąpienia Pańskiego, św. Piotra i Pawła oraz Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny. Drugim obowiązkiem dnia niedzielного i świątecznego jest powstrzymanie się od wykonywania takich prac i zajęć, które utrudniają oddawanie czci Bogu, przeżywanie radości właściwej Dniowi Pańskiemu oraz korzystanie z należnego wypoczynku duchowego i fizycznego (KPK kan. 1247).

II. Przynajmniej raz w roku przystąpić do sakramentu pokuty.

W tym przykazaniu chodzi o nasze przygotowanie się do pełnego udziału w Eucharystii przez przyjęcie sakramentu pojednania, czyli przystąpienia do spowiedzi świętej tzw. wielkanocnej, którą możemy odbyć od Środy Popielcowej do uroczystości Trójcy Przenajświętszej włącznie. Obecnie ta uroczystość jest już poza okresem wielkanocnym. Do roku 1970 kończyła oktawę uroczystości Zesłania Ducha Świętego należąca jeszcze do okresu wielkanocnego. U nas w Polsce z tej tradycji w dalszym ciągu jeszcze korzystamy.

III. Przynajmniej raz w roku, w okresie wielkanocnym, przyjąć Komunię Świętą.

Obowiązek ten określono na Soborze Laterańskim IV w roku 1215. Wówczas wierni bardzo rzadko przystępowali do Komunii Świętej, najczęściej raz w roku. Papież Innocenty III, kierujący w/w soborem, chciał utrzymać to minimum i dlatego zobowiązał katolików, aby w okresie Paschy przystąpili do Komunii Świętej. Obowiązuje to nas również obecnie i zadość czynimy temu obowiązkowi w tym czasie, jaki jest przewidziany dla spowiedzi świętej wielkanocnej. Oczywiście jesteśmy zachęceni do częstego przystępowania do Stołu Pańskiego, bowiem pełne uczestnictwo we Mszy Świętej polega na przyjęciu Chrystusa w Eucharystii. Papież Jan Paweł II w odnowionym po Vaticanum II Kodeksie Prawa Kanonicznego (1982) pozwolił nawet na dwukrotne przystępowanie do Komunii Świętej każdego dnia. Przy ponownym przyjmowaniu Komunii Świętej zostaliśmy zobowiązani do uczestnictwa w całej Mszy Świętej.

IV. Zachowywać nakazane posty i wstrzemięźliwość od pokarmów mięsnych, a w okresach pokuty powstrzymać się od udziału w zabawach.

W odniesieniu do tego przykazania Episkopat Polski wyjaśnia (12 VI 2002), że wszyscy wierni winni czynić pokutę. W celu wyrażenia tej pokutnej formy pobożności chrześcijańskiej Kościół ustanowił dni i okresy pokuty. W tym czasie każdy wierzący powinien szczególnie praktykować czyny pokutne służące nawróceniu jego serca, co należy do istoty pokuty w naszym Kościele.

Powstrzymanie się od zabaw, jak to podkreśla Kongregacja Nauki Wiary, sprzyja opanowaniu instynktów i wolności serca. Powstrzymanie się od zabaw obowiązuje we wszystkie piątki i w okresie Wielkiego Postu. Czynami pokutnymi są: modlitwa, jałmużna, czyli uczynki pobożności i miłości, umartwienie przez wierniejsze wykonywanie naszych obowiązków, wstrzeźliwość od pokarmów mięsnych i post (raz jeden wolno nam najeść się do syta — pokarmy postne). Czasem pokuty w kościele są poszczególne piątki roku (z wyjątkiem tych piątków, kiedy w te dni przypadają uroczystości) i okres Wielkiego Postu. Wstrzeźliwość (pokarmy bezmięsne) obowiązuje wszystkich, którzy ukończyli 14 rok życia we wszystkie piątki (z wyjątkiem uroczystości) i Środę Popielcową. Post natomiast obowiązuje w Środę Popielcową i Wielki Piątek wszystkich między 18. a 60. rokiem życia. W przypadku niemożności zachowania wstrzeźliwości w piątek (np. zbiorowe żywienie) domaga się od nas podjęcia innych form pokuty (np. pomoc materialna, finansowa na rzecz ubogich).

V. Troszczyć się o potrzeby Kościoła.

Wyjaśnienie zasadności tego przykazania znajdujemy w Kodeksie Prawa Kanonicznego (kan. 222). Nakazuje on wiernym dbać o zabezpieczenie kultu w ich wspólnotach, np. parafialnej (Msza Święta, sakramenty, pozamszalny kult eucharystyczny, np. czterdziestogodzinne nabożeństwo, uroczystości odpustowe), prowadzenie działalności charytatywnej, wychowawczej, misyjnej oraz godziwego utrzymania duszpasterzy.

(Literatura: Katechizm Kościoła Katolickiego, Kodeks Prawa Kanonicznego, H. Kossowski, Przykazania kościelne. Encyklopedia Kościelna, t. XXII, Warszawa 1898; Przykazania kościelne dzisiaj, red. J. Nagórny, Jerzy Gocko SDB, Lublin 2001).

=====